

Naujienu Antroji Dalis

NR. 854

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXIII METAI

Dienų skeveldros

I.

Antanas Gustaitis savo taiklia humoro ir satyros plunksna štai kaip nupaišo vadinamuosius "kultūrinius mainus":

Tau, tėvyne, mano snaige
Vargo kelią klojam,
Tau aukoti amžių baigiam,
Tau ir apsilojam.

Ar išalkus, ar ištroškus,
Vis paguosti einam,
Mūsų karvės — tavo ožkos,
O lygiom sumainom.

Mes tau meilę, grūdo skalsą,
Kol gyvybė laikos —
Tu mums Kremliaus šunio balsą
Tonos balalaikos.

Mes sesutei šilko skarą,
Diržą auksu lietą,
O brolelis mums per karą
Kulką pištaletą.

Mes tau raštų šimtą arų,
Prakalbų kūrybą —
Tu nuo stalo proletarų
Kūčioms vieną grybą.

Kai rytojus neramina,
Mes tau laisvės bilių,
Mes tau galvą Gedimino,
O tu mums... kubilių.

II.

Buvo "Už grįžimą į tėvynę", buvo "Tėvynės Balsas", dabar — "Gimtasis kraštas". Keičiasi vardai, bet nesikeičia kryptis, ji Maskvos burių. Redakcija to ir neslepia. Bet mes jau pasiklystame girioje tarp dviejų medžių...

Apsieisime šįsyk be pavardžių. Vienas (!) jaunas rašytojas lankėsi Vilniuj ir, matyt, buvo užvertas ant meškerės. "Gim. Krašto" Nr. 1 parašė str. apie poetą Mackų. Galėjo rašyti betkuria tema, skaudu — gundomas susigundė. Iliuzijos ar principo reikalas?!

O štai KDI iš Paryžiaus praneša naują pokštą:

Gruodžio mėnesio pradžioje į Paryžių oficialaus vizito buvo atvykę Sovietų Sąjungos premjeras Kosyginas, kuris savo delegacijoje atsivežė sovietinės pavergtosios Latvijos ministerių pirmininką Rubens ir lietuvių propagandistą filminką V. Zalakevičių, norėdamas įrodyti, kad Baltijos kraštai yra neatskiriama Sovietijos dalis ir kad tas faktas turi būti pripažintas visų laisvų kraštų.

V. Zalakevičius atsivežė filmą, kuriame rodoma kaip pačių lietuvių rankomis krašte buvo sunaikintas partizanų — miško brolių sąjūdis ir jų kova su raudonoju okupantu. Mūsų partizanai jame parodomi kaip tikri banditai kenkiantys lietuvių tautai ir ją skriaudžiantys. Šis filmas buvo rodomas filmo-

logijos muziejuje plačiai prancūzų visuomenei.

Atvykęs į Paryžių, V. Zalakevičius tuojau ieškojo ryšių su lietuviais. Jam tas pavyko ir jo iniciatyva ir pageidavimu filmas gruodžio 2 d. buvo rodomas Paryžiaus lietuviams. Spektaklyje dalyvavo visa Prancūzijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba (kun. J. Petrošius, P. Klīmas ir A. Mončys) ir kai kurie Prancūzijos LB Tarybos nariai.

Negana to, gruodžio 6 d. Pulk. J. Lanskoronskis (buv. Lietuvos karo attache, dabartinis PET lietuvių delegacijos narys ir Pr. LB Krašto Tarybos narys) suruošė sovietų pareigūnui V. Zalakevičiui priėmimą. Jame vėl dalyvavo Pr. LB Krašto Valdyba ir kai kurie Tarybos nariai.

Kaip į šį faktą žiūri PLB Valdyba? Kodėl jau du mėnesiai tyli PET lietuvių delegacija? Kodėl tylą gaubia lietuvišką spaudą? Ar veiksnių deklaracija bendradarbiavimo ir pilietinės drausmės klausimais galioja vienam atvejui, bet ne kitam?

Kas pasimetęs laike ir pareigose? Kas ką nori laimėti? Viena aišku, kad pralaimi Paryžiaus rinktinė...

III.

"Už Grįžimą", kaip ir pirmieji politrukai Vokietijoje DP stovyklose, brovėsi su rusiškais naganais. "Gimt. Kraštas" ateina (ar pas juos užsukusius) kalbina kojekū ir patys pasirėdo tautiškų motyvų kaklaryšiais. Ar keičia taktiką ar idėją? Tik ne idėją — suskaldyti tremtį, suskaldyti pasipriešinimą Maskvos režimui Lietuvoje.

Rūsti iliuzija, aišku, šiapus, nes ten vaizdas tas pats, kurs ir Stalino laikais: arba su Maskva, arba kulka į pakaušį. 30.000 žuvusių partizanų. Ne deklaracija, bet kraujo svoris žinotinas prieš sveikinantis "kultūrinių" ryšių pareigūnus. Jie yra iškamšos, už jų didysis valdovas — NKVD.

Vienas (!) rašytojas bebūdamas Vilniuje, gal būtų, bus ejęs ar bus buvęs praveistas Subačiaus gatve. Ten Bokšto gatvės sankryžoj griuvėsiai. Ten kadaise baigėsi miestas, ir bokšte gyveno budelis. Senovės lietuvių budelius samdėsi iš svetur. Apmokėdavo. Priglobdavo. Bet į savo tarpą neįsileisdavo. Netgi į miesto smuklę alaus ir mīdaus išgerti užeit negalėdavo. Mes?!

IV.

Kosyginui, Londone beviešiniam, buvo įteikta kelių dešimčių

(Nukelta i 2 psl.)

KAS ČIA GRAŽIAU — ŠLIURES AR MERGELE?

Chicago Parkų distriktas parinko balandžio mėnesio gėle čia matomas šliurikes, angliškai Slipper-worth. Botaniškai vadinamos Calceolaris integrifolia turi lapus kraštais panašiais į pjūklus ir žiedus — panašius į megstines šliurikes, padažytas įvairiaspalviais taškais. "Šliurikes" galima matyti Linkolno ir Garfieldo parkų konservatorijose kasdien nuo 9 iki 5 valandos, o pavasarinės gėlių parodos metu nuo 9 iki 9 val. Ar su šliurėmis bus galima matyti ir čia matomą Miss Mary Ann Hackett, pranešime neparašyta.

V. SIRUTAVIČIAUS 90 METŲ PROGA

Mūsų tautoje yra įsigalėjęs neigiamas nusiteikimas prieš kilminguosius bajorus. Nel dainos bajoras kandžiai pašiepiamas, pajuokiamas.

Tokiai neapykantai turima pagrindo. Baudžiavos metai nėra pranykę iš žmonių prisiminimų. Baudžiavinio gyvenimo sąlygos suteikė bajorijai galimybės saugaliauti, baudžiauninkus išnaudoti, iš jų visai tyčiotis.

Tikslu apsiginti nuo tebebrėtančio Rusijos imperializmo ir kitų kaimynų užpildinėjimo, Lietuvos valstybė suėjo į uniją su Lenkija. Tada susidarė bajorijai sąlygos taikstyti, kad išlaikyti savo privilegijuotą padėtį. Lenkijos R. Katalikų bažnyčios aplinkumoj gimė pasikėsinimas lietuvių tautą sulenkinti. Lenkijos R. Katalikų bažnyčios viršūnėse buvo ir tebėra įsigalėjęs tvirtas įsitikinimas, jog lenkai suteikė Lietuvai krikštą. Todėl visa, kas lietuviška, o ypač kalba yra smerktina, nes primena pagonystės metus.

Lenkijos vyriausybės taip pat buvo užsimota lietuvių tautą sulenkinti ir sudaryti vieną valstybę be jokios ten unijos. Tuo būdu Lenkijos buvo papirkinėjami Lietuvos įtakingi bajorai, kad jie paklustų labiau Lenkijai negu Lietuvai.

Nors yra faktas, kad prieš pasirašant Lietuvos - Lenkijos uniją Lietuvos didikų dalis prieš-

nosi unijai ir reikalavo nesidėti su Lenkija.

Kaip ten bebuvo, bet gal žymioji Lietuvos bajorijos dalis, ypač iš smulkesnių sulenkėjo. Čia ir kilo lietuvių tautoje neapykanta prieš bajoriją.

O vienok Lietuvos bajorijos dalis įnešė didžiulį indėlį į Lietuvos valstybės gyvenimą, kaip ir į kultūrą bei mokslą.

Juk iš Lietuvos nepriklausomybės metų ndrįstume iš istorijos lapų išbraukti tris brolius Biržiškus, Gedminą Klausutį Beržanską; Putvį - Putvinską; dalinai pusbajorį iš motinos pusės Joną Januškę; St. Michelsoną, ne taip senai atšventusį 85 metų sukaktuves ir štai balandžio 5 d. susilaukusį 90 metų Vladą Sirutavičių. Taip pat daugelį kitų bajorų, kurie Lietuvos praėity yra daug savo tautai misipelnę.

Žmogaus kilmė neapsprendžia jo pasaulėžiūrinių įsitikinimų. Gal iš daugelio yra tik vienas veiksnys, suteikias šiokio ar kitokio atspalvio žmogaus veikloj.

V. Sirutavičiaus kilmė ir jo darbai

Vladas Sirutavičius gimė 1877 m. balandžio mėn. 5 d., bajorų šeimoj, Kairiškių dvare, Tryškių vlsč., Šiaulių apskr. Mokėsi Šiaulių gimnazijoj. Inžinerijos mokslus ėjo technologijos ins-

(Nukelta i 2 psl.)

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

Vakarų rašytojų prašymai išleisti iš kalėjimo Siniavskį ir dar kitą už kūrybą nubaustus rašytojus. Jie savo kūryba nesutiko 100 proc. su partijos linija.

O kiek mūsų rašytojų, anot vieno kultūros žurnalo, praleido penkis ar dešimtys ir daugiau metų Sibire? Ar jų kančia nieko nereiškia ir neįpareigoja?

Stalinizmas grįžta į literatūrą ir meną. Jau reikalaujama sudrausti Oktiabr ir Novyj mir, po Stalino mirties pirmieji išdrįs įkvėpti naujo laisvesnio oro. Kaip rūstus momento yra "Lit. ir Mene" Nr. 6 persispausdintas str. iš pačio reakcionieriškiausio laikraščio — iš "Literaturnaja Rosija".

Mes brenname į iliuzijas, kieno naudai?

V.

Anapus geležinės uždangos viskas pagal partijos planą. Ten už NKVD mūrų sprendžiama ir dailės ir literatūros problemos. Jei kas atkreips dėmesį į "Gimtojo Krašto" redakcinę kolegiją, ras ir... V. Zakevičių. Nieks jo, kaip ir poeto Baltakio, J. Butėno, kalbininko Ulvydo, rež. Vančevičiaus ir kitų nekaltina, tik užjaučia... kaip partijos lėles.

Ana, dailininkų sąjungos valdybos sekretorius Pr. Gudynas praneša, kad tautų kalėjimo — Sovietų Sąjungos — 50 metų sukakčiai atžymėti sutiko atlikti

lažą ir lietuviai dailininkai. Vien 1918—1919 m. būvyje kompartijos veiklai Vilniuje pavaizduoti bus apie 200 darbų. Ar beliks laiko ir jėgų tikrajai kūrybai?!

Anapus įvesta naujas baudžiamojo kodekso punktas: — už pasakojimą juokų, kurie pažeidžia partijos ar valdžios autoritetą, automatiškai baudžiama iki 3 metų priverstino darbo stovyklos...

VI.

Jau Skeveldrose minėtas anglas lakunas bepargrįždamas namo ir artėdamas į Vilnių štai ką rašė:

"Juo arčiau skrendame į vakarus, juo labiau pažįstama atrodo žemė po mumis. Pagaliau Vilniuje jaučiamės kaip ant savos žemės.

Sugrįžę į vakarų pasaulį jaučiame nepaprastą kontrastą. Mes jaučiamės laimingi ir džiūgaujame. Čia gyvenimas turi džiaugsmą, šilumą, viltį. Ten gyvenimas yra pilkas, neskoningas ir primityvus"...

Ak, be Clevelande veiksmų pasitarime priimto nutarimo dėl kultūrinių mainų yra ir paprastų paprasčiausia nuovoka laiko ir pareigų. Ta nuovoka saisto kiekvieną sąmoningą lietuvių Vakaruos. Argi ne?!

J. Cicėnas

V. SIRUTAVIČIAUS 90 METŲ PROGA

(Atkelta iš 1 psl.)

titute Petrapily. Studentaudamas priklausė lietuvių studentų draugijai. Kartu su juo tame institute studijavo būsimi profesoriai: inž. St. Kairys ir Jurgis Čiurlys. Juodu, kaip ir V. Sirutavičius, įsijungė į Lietuvos socialdemokratijos sąjudį, kuris veikė organizuotai pogrindyje jau su savo ryškiai išdėstyta programa. Įdomu, kad VI. Sirutavičius įstojo į Petrapilio technologijos institutą 1896 m. Tai yra tais pačiais metais, kuriais socialdemokratai jau kaip partija pradėjo veikti Lietuvoje.

Dar mažai pogrindžio veikime patyrusius socialdemokratams carinės Rusijos žandarams buvo nesunku surašti. Ir 1899 m. įvyko skaitlingi areštai. Buvo suimta virš šimto žmonių. Dalis jų buvo atiduoti teismui, kiti išstremti Sibiran. Turkestanan pateko ir LSDP partijos įkūrėjas A. Domaševičius. Gi antras jos įkūrėjas A. Moravskis paspruko užsienin. LSDP partija liko veik be galvos. Visi tarpusaviai ryšiai buvo pakrikę. Tada studentas V. Sirutavičius ėmėsi darbo. Tuoj iš trijų asmenų sudarė komitetą. Susitarė su St. Kairiu išleisti laikraštį Darbininkų Balsą; suredagavo jo pirmą numerį ir laikraštis 1901 m. pasirodė.

Lietuvos revoliuciniame gyvenime Darbininkų Balsas turi didžiulius nuopelnus. Įdomu, kad nūdienės Lietuvos okupacijos istorikai iškiša, vieton Darbininkų Balso, rusų Iškra. Iškra gi mažai kam Lietuvoj buvo žinoma. Gal tiek, kad ji kontrabandos keliu buvo gabenama per

Lietuvą. Anuomet retas darbininkas Lietuvoj mokėjo rusų kalbą. Sumaskolėję anie bolševikiški istorikai nutyli ir pirmus socialdemokratų veikėjus Lietuvoj.

Po 1905 m. revoliucijos Lietuvoj stipriai reakcijai įsigalėjus, platesnis socialdemokratijos veikimas net pogrindyje buvo sunkiai įmanomas. Lietuvos šviesuomenė tada buvo rusų žandarmerijos uoliai sekama. Ir tada inžinierius V. Sirutavičius ranką nenuleido. Jis uoliai ėmėsi kito naudingo Lietuvai darbo. Lietuvos šalis veik buvo be pramonės. Jei kas didesnio iš pramonės buvo įsteigta, tai pritaikinta ne tiek vietos ūkiui, kiek Rusijos imperijos reikalams. Nors Lietuvoj veikė geležies apdirbimo pramonė, bet žemės ūkiui reikalingos mašinos ir kiti darbo įrankiai Lietuvoj nebūvo gaminami. Net dalgiais Lietuvos kaimas apsirūpindavo iš Prūsijos.

VI. Sirutavičius tada susirūpino savo krašto pramonės ugdymu. Jam rūpėjo savo šalies pramonei panaudoti vietos žaliavas ir pagaminti kas vietos gyvenimui naudinga. Taip pat kad gyventojai susirastų darbo, bet neišėikvotų savo jėgų svetur. Pradėjo nuo lengviausio. Kairiškiuose įkūrė kartono dirbtuvę ir neapleido žemės ūkio sodybos. Jau buvo plačiau užsiimta pramonės ugdymo darbas, bet pirmas pasaulinis karas tą darbą nutraukė.

Lietuvos nepriklausomybę atstaciūs, V. Sirutavičius laikosi nuošaliau nuo politikos, bet dirba pramonės srityje. Kairiškiuo-

JONAS VAICIŪNAS

IŠKRITO PLUNKSNA IŠ JO RANKOS...

(Keli žodžiai apie Albiną Valentį)

Kovo 6 dieną apie pusę septynių vakare suskambėjo telefonas. Balsas ragely lyg mažai pažįstamas.

— Atvažiuokite, mūsų Albinas blogai jaučiasi, gal reikės į ligoninę vežti, — trumpai paaiškino a. a. Albino Valentino šeimininkė p. Genienė.

Tiesa, jis paskutiniu metu jautėsi ne per geriausiai. Ir kojas paskaudėdavo, ir rankas pasmelkdavo. Tačiau į savo, kaip jis tardavo, "mažus negalavimus" kuo mažiausiai dėmesio kreipdavo. Jo visada giedri nuotaika ir nuo lūpų nenuklystanti būdinga šypsena suklaidino daug jį supusių draugų ir bičiulių. Sunku būtų šiandien spręsti, ar velionis tik stengėsi kitus apgaudinėti, nenorėdamas jų ap sunkinti savo "bėdomis", ar gal iš tikrųjų tikėjo tų savo su negelavimų bereikšmingumu, gal, kaip įprastai, nekreipė per daug dėmesio į save. Drįsčiau tvirtinti, kad a. a. Albinas Valentinas per mažai prisiziūrėjo, daug kur pats savęs nepastebėdamas, tuo tarpu kiekvieną smulkmeną įžvelgdamas mummyse ir mus supančiame gyvenime.

Padėjau telefono ragelį. Būčiau gal per daug neišsigandęs, bet knystelėjo širdin prieš dvi dieni jo man tarti žodžiai, kada

se atstatė kartono dirbtuvę. Organizavo Molio bendrovę plytomis ir plytelėms stogams gaminti. Buvo numatyta šiauliuose įsteigti kultūros centras, su projektuota pastatyti tam reikalingi namai. Deja, ir vėl antras pasaulinis karas tą darbą nutraukė.

Rūstaus likimo buvo lemta V. Sirutavičiui pasitraukti iš Lietuvos. Bolševikų okupacija nemėgo veiksmo asmenybių. — tokių, kurie turėjo savo ideologiją. Tokius medžiojo ir trėmė Sibiran. V. Sirutavičius, atsirađęs V. Vokietijoje, tuoj susizinojo su St. Kairiu, J. Pakniu, K. Bielinu ir sudarė LSDP užsienio delegatūrą, kuri iki šiol sėkmingai gyvuoja ir veikia.

V. Sirutavičius, įsikūręs JAV ir apsigyvenęs Bostone (497 E. Broadway), tuoj įsijungė į Amerikos lietuvių socialdemokratų sąjungos veikimą ir yra lietuvių darbininkų draugijos narys. Senu savo įpratimu rašo spaudai. Jo straipsnių yra tilpę Keleivyje, Darbininkų Balse. Tik apgraišomis čia suminėti jo darbai.

Jis yra susirūpinęs Lietuvos likimu ir seka jos gyvenimą. Jo įsitikinimu, Lietuva atstatys savo nepriklausomos valstybės gyvenimą, bet turės susirasti stiprų užnugarį pavidale atitinkamų susitarimų su savo vienais ar kitais kaimynais, kad jau ateityje nepasikartotų tai, kas šio antrojo pasaulinio karo metu įvyko. Jis tvirtai tiki savo tautos gera ateitimi.

Nuoširdžiai linkime V. Sirutavičiui ir jo žmonai ilgai gyventi ir susilaukti pragiedrulių Lietuvoj.

J. Vlks.

mudu sustojome prie jo namų.

— Jau, tur būt, man bus laikas į kazimierines...

Dirstelėjau į jo veidą kiek nustebęs, bet niekaip negalėjau suprasti, ar jis rimtai tuos žodžius metė, o gal kasdieniškai juokaudamas...

— Albinai, jeigu rimtai nekaip jautiesi, važiuokim pas daktarą.

— Ne, ne... Jeigu bus blogiau, paprašysiu šeimininkės, kad pakviestų. Nieko, išgersiu arbatos ir praeis.

Kaip nieko, Albinas išlipo iš automobilio ir įėjo vidun, o aš nuvažiauvau savo keliais...

Ar tie jo žodžiai buvo nesąmoningai ištarti, ar apgalvoti, ar jis tikrai tuo metu jautė viduje sunegalavimą, o gal mirties nuėjimas? Kas žino?

Skubėjau. Kiek nervindamasis pabarškinau į Albino buto duris. Mane lydėjo šeimininkė.

— Prašau—atsiliepė visai tvirtas Albino balsas. Na, jeigu taip tvirtai gali šnekėti, tai nieko rimta, pagalvoju. Tačiau kai sustojau prie lovos, ant kurios jis sėdėjo, pamaciau jau ne tą mielą, besišypsantį bičiulį... Veidas išbalęs, o visuomet būdavo raudonas, nel per daug raudonas. Pradėjo jau silpnėniu balsu skųstis, kad jam esą bloga darosi.

Su šeimininke nuskubėjome viršun į jos butą. Paskambinau daktarui Biežiui, žinojau, kad Albinas yra jau buvęs pas jį ne vieną kartą. Nulipau žemyn. Bičiulis vėl kartojo, kad jam bloga. Išsigandau, kad nebūtų širdies priepolis. Prašiau jį ramiai būti, pranešdamas, kad daktaras tuoj ateis.

Kas galėjo tikėti, kad tie žodžiai jo buvo paskutiniai, ir jis po poros minučių užmerks akis, kad jų daugiau neatmerktų...

Daktaras įėjo net su kambariniais batais, nespėjęs pasikeisti beskubėdamas, Albinas užsimerkė ir lyg apsilpo. Vėl pradėjau kalbinti, tačiau daktaro žodžiai paskelbė šurpią tiesą.

— Jau jo nėra. Tik dabar mirė. — Paleido ranką, laikiusią pulsą. — Širdies priepolis.

Jau po keliolikos minučių Sophie Barcus radijas paskelbė Čikagos lietuviams netikėtą žinią. Jis mirė penkiolika po septynių, o jo bičiuliai ir didžioji jo raštų skaitytojų dalis Čikagoje po pusvalandžio kartojo vienas kitam netikėtą rašytojo mirtį.

Amžino atminimo Albinas Valentinas rašė daug. Rašė visiems ir apie viską. Balfui, Aitui, Bendruomenei, nevengdamas ir atskirų didesnių ar mažesnių draugijų. Jam rūpėjo kiekvienas lietuviškas sambūris, kiekvienas lietuviškas pasirodymas. Džiaugdavosi, jei koks darbas gerai pavykdavo ir jį labai mokamai aprašydavo savo būdinga humoro dvasia. Jeigu pastebėdavo kokią

(Nukelta į 3-čią psl.)

— NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 8, 1967

Čikagiečių atostogos Miamyje

(Pusiau "bizniška" apybraiža)

— Ar girdėjai, Jurgi? Klioriene važiuoja atostogų į Miami! Atklampojo per sniegą ir sako: tai, kad leisite, paliksiu raktus pas jus, jei kartais atsitiktų kas, ar vamzdžiai sprogtų...

— Pasiuto!... — sušvokštė Jurgis.

Žmona šyptelėjo.

— O žinai, Jurgi, kol ji ten traukiniu nuvažiuos, mudu su tavim tik brūkšt! ir nuskrendam lėktuvu pirma jos!...

Tuo metu paštininkas dėžėlėn įmetė laiškus, ir abu griebėsi žiūrėti pašto.

— Anava... Kliorienei iš Miami, — šnabždėjo pati.

— Parodyk!

Jurgis apžiūrėjo laišką. Peršvietė kišenine lempute.

"... taigi laukiu, jei patiks, už 7 tūkstančius tau parduosiu pusę savo namo, galėsi su manim visada gyventi, kaip sesuo, bučiuoju ir iki pasimatymo — Emilija Rutkuvienė."

Jurgis dar sykį švietė laišką ir kišenine lempute, ir prieš stalinę lempą, ir prieš langą, bet daugiau nieko negalėjo įskaityti.

— Žinai, jei ten ta moteris pusę namo už 7 tūkstančius parduoda, tai gal... gal... Juk mums per daug viso namo! Parduotume čia, ir neberekėtų žiemomis sniegą kasti, — samprotavo Jurgis.

Pati net stryktelėjo iš džiaugsmo.

— Jurgeli, tu vyras! Aš tik apie atostogas, o tu mat! Vyro galva! Bėgu prie telefono ir padarau rezervacijas šiai nakčiai! Skrendam, skrendam, Jurgi, gal ten mūsų laimė!

Jurgis rūpestingai nusirašė nuo voko Emilijos Rutkuvienės adresą.

Rytojaus dieną, auštant, atskrido Jurgis su Jurgiene į Miami. Tekanti saulė spigino akis, nuo gražumo nors apžlėb. Palmės visur žaliuoja... Jurgis ryžtingai pamėjo taksii ir padavė Rutkuvienės adresą.

Važiavo taksii ilgai, sukinėjosi žaliuojančiomis gatvėmis.

— Vaje, kokie bizūnai nukarę nuo medžių šakų! — stebėjosi Jurgienė benianais.

— Anava, oranžai sodelyje auga! — šaukė Jurgis.

Prie medeliais apaugusio kiemo taksis sustojo. Jurgis smalsiai žvelgė į seną medinį namą.

— Apšepęs namelis... — sušnabždėjo.

— Tai kas! Ir mūsų, kai pirkova, ne geriau atrodė. Ištaisėm, išgraziinom, anei pažinti!

Buvo labai anksti. Abu drovėjosi kelti šeimninę. Bet namo viduje ėmė loti sargus šunytis. Prie lango pasirodė labai senos moteriškės galva.

— Hallo, hallo! — sušuko Jurgienė, — atvažiavo pas jus svečiai iš Čikagos! ponios Klioriene bičiuliai esame, gal galėtume jai skirtame kambaryje porai dienų apsistoti?

Senelė atidarė duris ir, nusiiminusi paklausė:

— Ar tai Klioriene neatvažiuoja rytoj?

— Poryt, brangioji, poryt, jei tik sveikatėlė leis, — sučiulbo Jurgienė

— O gal ir mums vietelės susirastų, mes galime užsimokėti, kiek reikia, — pridėjo vyras.

— Tai, kad mat... dviem naktim... Paskui reikės paklodes skalbti, — dvejojo mieguista senelė.

— Mes turime savo paklodes, nesirūpinkit! — taikėsi Jurgienė, — Mes ir savo ir jūsų išskalbsim, kai reikės.

Senelė nusišiepė ir plačiau pravėrė duris.

— Mums, brangioji, kad tik nusiprausti ir po arbatos stiklą, — kalbėjo Jurgienė, žengdama vidun. Name dvokė pelėsiais ir šunimi.

— Tai šitas kambarys, šiandien dar nevėdinau, parodė senelė.

— O nesirūpinkit, mes patys! — skubėjo prie lango Jurgis, čiaudėdamas.

— Na, jei jau įsiprašėm, nebūkim kiaulės, trauk sūrį, duonos lietuviškos, ir vaišink šeimninę, — mokė žmoną pašnabždomis.

— Tik... kažin, ar mes čia galėsime išbūti...? — pati čiaudėdama, mostelėjo į seną siaurą lovę, suabėjo Jurgienė.

— Iškęsi... kad tik įsiteiktumėm senelė...

— Čiu, čiu, čiu! — išsigandusi kalbino Jurgienė šunytį, uostinėjantį jos storą blaudžą.

— Rėksiuk, Rėksiuk! — pašaukė senelė.

— Agi va, sūris iš lietuviškos Čikagos! — išdidžiai tarė Jurgis.

— Tai, prašom prie arbatos, — pakvietė šeimninė.

— Temo. Pro atdarą langą cikšėjo cikados.

— Kam tu jai sakei, kad turi paklodes, jei neturi, — bambėjo vyras.

— Kvailas tu! Matai, senė nenorėjo įsileisti, — teisinosi pati.

— Reikia su ja pradėt derybas rytoj pat!

— Šį vakarą, sakau, šį vakarą! Gi Klioriene rytoj jau bus čia.

— Taigi, sakei, poryt!

— Sakiau, kad įsileistų...

Jurgis pravėrė duris į šuniu pakvipsų saloną. Senelė, snaudusi prie televizijos, krustelėjo.

— Live in the wonderful Sunlit Island... — kalbėjo balsas iš televizijos.

— Kažin, kur ta sala, ar toli?, — pasiteiravo Jurgis.

— Netaip toli... kaip čia pasakius... — senelė buvo apsnūdusi.

— Norėtume kurtis Floridoj! — drąsiai pareiškė Jurgis.

— Pirkit mano namą, — prabilavė senelė, — parduosiu pigiai, už 20 tūkstančių.

— Ar... ar... mums vieniems...?

— Taigi, mat aš noriu gyventi su Klioriene. Ji kviečia mane į Čikagą atvažiuoti gyventi...

— Ką, jus? Ar į jos namelį?

— Taip.

IŠKRITO PLUNKSNA...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

blogybę, nevengdavo pašiepti, bet ta jo pašaipa niekad nebūdavo pikta ar gelianti. Gal pastabusis rašytojas viduj verkėdavo, matydamas negeroves, bet savo plunksna juokdavosi. Juokdavosi ir pokalbiuose į akis, bet lengvai galima būdavo tame juoke išskaityti jo rimtą sielojimąsi.

— Mėginau kelis kartus rašyti taip kaip jūs visi, — pusiau rimtai šnekėjo kartą velionis. — Bet neišeina ir gana. Nemo... ku...

Varge, tu, varge mano... Ne jis nemokėjo rašyti, kaip mes, bet mes tikrai taip nemokėjom kaip jis. Jo feljetonai, humoristiniai aprašymai, kaip dabar vadiname, reportažai, buvo jo kūryba, be jokios pašalinės įtakos, be jokio sekimo. Kai kurie iš jų gana panašūs vienas į kitą, bet juk ir mūsų kasdieninis gyvenimas labai jau vienodas, neįvairuojantis, pilnas hereikalingų įtarinėjimų, intrigų — intrigėlių, vienas kitam daromų priekaištų, nepagrįstų asmeniškų kaltinimų, kuriuos dažnai mėgstame švelninti "kritikos" vardu, tą žodį gerokai pažemindami...

Stebėjo viską a. a. Albinas Valentinas. Ir matė viską, ir suprato viską.

Tik mes, skaitydami jo rašinius, gal ne viską supratom. Praleisi pro akis kelis žodžius, o jeigu juose slypi visas "cimusas", — ir nepagausi esmės. O Valentino raštuose tas buvo gan būdinga.

Dar anksčiau manęs vienas bičiulių klustelėjęs, kiek laiko aš pažįstęs Albiną Valentina. Pats nustebau, tada negalėjęs į tokį klausimą atsakyti, kaip ir dabar negalėčiau. Mat, Albinas buvo toks žmogus, kad, kas tik su juo susitikdavo, tuoj pasijusdavo senu pažįstamu, lyg būtų senu draugu iš pat vaiko dienų. Ir man lygiai taip pat atrodė: pažinau jį... nežinau kada, tik tikrai čia Amerikoje. Anksčiau netekdavo mūsų keliams susibėgti krūvon, nors, jei kas paklaustų, ar nepažinojau jo gimtajame Skuode, tur būt, nepagalvojęs atsakyčiau: taip.

Jis pažinojo labai daug, kaip ir jį pažinojo beveik visi. Neteko girdėti, kad būtų kada su kuo nors susipykęs ar bent vienam kartui apsibaręs. Jis buvo toks žmogus, kokiam labai sunku pasakyti aštresnį žodį. Net ir už jo nespėtus parašytus pasižadėtus reportažus galėjo kas ir pyktelėti, gal tam ir tiesos būtų turėję, bet kaip dabar ką sakysi Valentinui? Geriau nutylėti. Jeigu kada kokio įsipareigojimo ir neatliko, mokėdavo taip pasiūskinti, kad tas nė pypt...

Kas iš tikrųjų buvo Albinas Valentinas? Įsitikinome, kad jis buvo geras bičiulis, draugiškas, geras rašytojas humoristas, visur ir visuomet gebas (Tęsinsys 4-me psl.)

rengimuose, svečiuose, pobūviniuose ir t. t. Bet svarbiausią užmiršome: Jis buvo tikras savo žemaičių krašto arimų grumstelis. Jo lietuviškas kelias tiesus ir platus, be jokių nukrypimų ir vingių. Niekad nėra nė žodelyčio taręs ar rašęs nepalankiai apie savo kraštą, apie savo gimtinę. Jo gimtojo krašto pasiūlgimas dažnai išsprūdavo iš jo lūpų ar plunksnos.

Deja, tas lietuviškų laukų grumstelis, nusviestas į svetimus kraštus, kaip jis pats tardavo, kaip sviedinys spirtas koja nepajėgė pritapti prie naujų papročių ir kitokio gyvenimo būdo ir aplinkos. Nauja aplinka jį dažnai nugalėdavo, bet, štai, jis ir vėl atsitiesdavo ir keliaudavo su vienoda šypsena veide.

Išsprūdo plunksna iš lietuvių rašytojo — humoristo — žurnalisto amžiams sustingusių pirštų. Uždegtos naujos geltono vaško žvakės verdantis vaškas nutiško and sudėtų rankų. Bet tos rankos nieko nepajuto ir nesujudėjo. Nes jos jau negyvos, ir tik iš tų rankų išplaukė darbai juoda ant balto paliko nemirštamą atminimą.

SIŪSKITE PINIGUS

I LIETUVĄ

PINIGAI SIŪSTI PER

GRAMERCY

Įteikiami gavėjui kaip PINIGAI per Bank For Foreign Trade, Maskvoje.

JOS ESATE SAUGŲS TIK SU FIRMA TURINCIA LEIDIMA. JOKIŲ TARPININKŲ, JOKIŲ PASLEPTŲ RINKLIAVŲ. MŪSU 20 METŲ VEIKLA BIZNINĖ GARANTUOJA JUMS PATENKINTĄ PATARNAVIMĄ.

Visos perlaidos pilnai garantuotos ir apdraustos. Turi Bankų Dept. leidimą ir apdraudą.

Apsidraudę \$20.000.00.

Oficialios USSR kvitos pasirašytos gavėjo.

Pristatoma per 2 savaites. Jokių atskaitymų.

Kursas:

9 rubliai už \$10.00

Iki \$30.00 — \$2.75

Virš \$30.00 — 10%

GRAMERCY SHIPPING, INC.
744 Broad St., Newark, N. J.

SPECIAL: Liukusiniai Ponioms pilno ilgio Orlon/Dynel apsiaustai. Šiltėsi už kaštintus. Pulkauk stiliaus. Tamsiai rudi. Atrodo, kaip bebriniai. Sukerpa ma ir siuvama pagal užsakymą. Dydis 8-20, 40-44. Kaina \$95.00 pilnai paruoštas. Siunčiamas į Lietuvą. Jokių kitų mokesčių.

SIŪSKITE MUMS DOLERIŲ DOVANOMS PAŽYMEJIMA pasirinkimui NAUJOSE SPECIALIOSE KRAUTUVĖSE.

Jokio mokesčio už šį patarnavimą.

Rašykite, prašydami mūsų katalogo apie sensacingus pasiūlymus, ypatingai Vakarų kraštų produktų ir audinių.

GRAMERCY

(Isteigta 1945)

118 E. 28 St. New York, N.Y.

Jeigu nori sužinoti naujaušias ir tikriausias žinias, kas dedasi pasaulyje ir okupuotoje Lietuvoje — skaityk dienraštį "Naujienas".

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, APRIL 8, 1967

JAUNOSIOS KARTOS KALBINĖS NUODĖMĖS PAVELDĖTOS

Alfonsas Nakas kovo 18 d. Naujienų antroje dalyje išdėstė savo pasipiktinimą "simpoziumais šokiruojančia generacija", kam ji savo raštus taip tirštai "ornamentuoja" svetimais, sunkiai suprantamais ar net visiškai neįkandamais žodžiais. Tų žodžių gausos šokiruotas, kaltina daugelį, o išskirtinai pirštu parodo į santariečius ir "Metmenų literatus" (nei pats šio pastarojo žodžio nepakeitęs lietuvišku).

Teisybė. Mūsų laikraštinių kalbų svetimų, paskubomis, ne visada sėkmingai tesulietuvintų žodžių apstu. Tikrai daugiau, negu jų būtinai reikia.

Tik argi jaunoji karta viena taip nusideda? Ir ar ji yra tų kalbinių nuodėmių pradininkė? Kazin, ar kruopščiai surinkta statistika patvirtintų įspūdį, kad didžiausi "paleistuviai" šia prasme esą santariečiai bei jų Metmenys?

O jei ir taip, tai gal todėl, kad santariečiai dažniau kalba ir rašo apie tokius dalykus, kurių sąvokojimams mes, vyresnieji, lietuviškai išmoke kalbėti savam krašte ir savose mokyklose, neparinkom tinkamų lietuviškų žodžių, arba jų ir atradę, neįskiepjom savo vartosenoj.

Šokiravimai, generacijos, ornamentacijos, rivalizacijos, retkarčiai net ir simpoziumai mirgėjo mūsų laikraščių skyltyse ir Lietuvoje, prieš 30-40 metų. Turėjom net laikraščius, pavadintų Kosmos, Logos, kuriuos vadinom kažkodėl žurnalais, atseit, dienynais, nors jie išeidavo ne kasdien, o berods tik kas pusmetis, jei ne rečiau. Daugumas tų žodžių buvo perimti ne tiesiog iš jų gimtųjų kalbų, o išmoksi iš rusų kalbos, kurioje jie buvo įsigalėję jau anksčiau.

Mes tada, matyt, neturėjom laiko kruopščiai paieškoti gerų lietuviškų atitikmenų tiems tarptautinių teisių išsigijusiems žodžiams. Išeivijoj jaunoji karta dar mažiau teturi laiko tokių dalykų ieškoti, ir mažai tegavo progos net pramokti, kaip ieškoti. Tad jaunoji karta mažiau nusipelnė barimo už tas kalbines nuodėmes, negu vyresnioji, nes ji tas nuodėmes paveldėjo. Be to, barimu nieko neišmokyti. Verčiau bent dabar pabandytumėm padėti, — paieškoti, kaip galėtumėm apvalyti savo rašomąją kalbą nuo be reikalo ją apsankinančių svetimybių.

A. Nako bandyta aiškintis pora tokių žodžių, bet visiškai suklupta.

Tad, gal pagelbėti?

"Kas per žvėris tas simpoziumas yra..." — po ilgoko samprotavimo tebeklausia A. Nakas ir, žinoma, ne jis vienas. Jis net tuziną žodžių su žiburiu neradęs atsakymo. Nei Langenscheidto, nei Larousse žodynuose...

Ne visai taip. Larousse tą žodį tikrai turi, abiejų — graikiškojo ir lotyniškojo — pavidaļų: SYMPOSIUMON ou (t. y., arba)

SYMPOSIUM. Ir paaiškina, kad tai daiktavardis, kad graikiškai tas žodis skamba sumpoision (lietuviškai garsiškai perrašius būtų siumpozion) ir reiškia "banquet" (tark bankė), atseit, banketas, arba lietuviškai — puota.

Toliau paaiškinama dabar išvyravusi to žodžio reikšmė: "Visuma kelių autorių darbų tuo pačiu klausimu". Skliaustuose primena tuo vardu pavadintą Platono veikalą, kuriame įvairūs kalbėtojai viens po kito kalba apie meilę. Pagaliau prideda, kad tuo žodžiu vadina ir susirinkimą ar seimą (kongresą).

Žinoma, graikiško žodžio reikšmė geriau aiškintis ne iš prancūzų, o iš graikų kalbos žodyno. Ten galima atrasti, kad SYMPOSIUMON yra dviejų žodžių junginys: drauge (vienu metu) ir gėrimas. Taigi, pagal pirmąją to žodžio prasmę, — pasikviesk keletą draugų, pastatyk bonką vyno (ar užboną alaus) ir bus... simpoziumas!

Bet, kaip ir senovės lietuviai, taip ir senovės graikai, išgerdami pasikalbėdavo. Taigi bendras gėrimas drauge būdavo ir bendras pasikalbėjimas. Išgėrimas galėjo būti kuklus, bet galėjo būti ir tikra puota. Ir pasikalbėjimai galėjo būti didžiai turiningi ir išmintingi. Geriausias to liudijimas kaip tik ir yra Platono užrašytoji PUOTA (SYMPOSIUMON). Kiek ir ko ten buvo geriama, žymių neliko, bet kas buvo kalbėta — išliko, ir šiais laikais didžiai tebevertinama (A. Smetona, susizavėjęs tų kalbų grožiu ir išmintim, net į lietuvių kalbą tą Platono "bendrą išgėrimą" išvertė). Bene dėl to ilgainiui pakito ir to žodžio reikšmė: gėrimas "nūdilo", liko tik kalbėjimas.

Simpoziumai dabar jau išsigimę: juose nebėra nei vyno, nei kitokio gėrimo, o yra tik kalbos: kelių (mažiausia dviejų) asmenų pareiškiamos nuomonės ar žinios apie kokį nors dalyką. Kitaip sakant, tai yra dviejų ar kelių asmenų sudėtinė paskaita.

O jei taip, tai ar būtinai mums reikia tokius dalykus vadinti simpoziumais? Vadinam tik todėl, kad tokias sudėtines paskaitas kiti (daugiausia prancūzai, anglai, amerikiečiai) šitaip vadina. Bet mes galėtumėm vietoj simpoziumo visiškai gražiai ir patogiai lietuviškai sakyti — sudėtinė, arba ligi priprastumėm, galėtumėm sakyti sudėtinę paskaitą. Visiems suprantama ir tikslu.

O jeigu vis dar vartotumėm tą svetimą žodį (įspūdingiau), tai klausimas, kokia galūnė jam geriausiai tinka. Graikų galūnė -on lotynų kalboje virto į -um. Mes prie lotyniškos galūnės dar pridėdam savąją ir išeina simpoziumas. O kodėl ne simpozionas? Kam tas lotynų kalbos tarpininkavimas? Arba dar geriau, — kodėl mums nepasielgus taip, kaip romėnai pasielgė? Tai yra, kodėl mums nedėjus savosios galūnės ne prie graikiškos

(Pabaiga 5 psl.)

ČIKAGIEČIŲ...

Atkelta iš 3-cio psl.)

tinkamai save parodyti: pa-Jurgis lėtai pakilo ir nuslinko pas žmoną.

— Ar nuleis nuo septynių?, — smalsavo ta.

— Pr rasmegtų tos hobos! — nesitvėrė Jurgis.

— Kas tau dabar?

— Dvidešimt užgiedojo. Ji važiuosianti gyventi pas Kliorieneį Čikagą.

— Tai dabar! — sudejavo Jurgienė, tačiau susigriebė ir nustybėjo į saloną.

— Šeimininke brangioji, ne jau iš tiesų važiuotumėi gyventi į tą šalį, smirdančią Čikagą, į aprūkusį Kliorienės namelį? ... Čia pas jus Miami kaip rojus!

Senelė šypsojosi, tarsi dvejojama. Kažką gudraus sumanęs, priėjo Jurgis.

— Ponia šeimininke, o kaip gi būtų, jei ryt pavažiuotumėm į tą šalį, kur "televižen" garsina? Aš išnuomuočiau mačiną... — Galėtume, — tarė senelė.

Rytojaus dieną apie pietus trise išvažiavo. Jurgienė vos laikėsi nesusijuokusi: tik pagalvokite, atšlepsės Kliorienė prie durų už kelių valandų, skambins, skambins, šuva los, ir niekas neatidarys! O ką tu padarysi šeimininkei su svečiais: važinėjasi sau, ir tiek!

— Aš ten turiu saloje sklypų nusipirkusi, tai man rūpi apžiūrėti, gal jau kas arti stosi... — tarė Rutkuvienė.

Ivažiauvus į džungles, bruzgynus, ji pagyvėjo:

— Anava! Namelis baltuoja. Prie pat mano žemės. Užeiškime, pamatysime, kas ten gyvena.

Sustojo. Senelė paėjo į namuką.

— Kok gi tu kvailas, Jurgi! Reikėjo peikti Čikagą, kalbėti apie reikalą. O tu vežioji senę, ir nė žodžio, lyg vandens į burną prisimėms.

Jurgis prisivijo senelę. Toji

spoksojo į ženklą "For Sale" ant namo.

— Kai jūs mano namą nupirkėsite, mudvi galėsiva su Kliorienė čia apsigyventi.

— Ar tai, ne Čikagoje?

— Man šitas namas patinka.

— Poniute, džiu glėse ar nebijosite žvėrių? — stebėjosi priėjusi Jurgienė.

— Bet namas geras... Greif ir daugiau čia pastatys.

Jurgienė pavedė vyrą į šoną:

— Nieko su ja nebus... Visai iškvaišusi... Gal tada mums... su Kliorienė tą jos seną namą perpus?

— Tai skubėkime atgal! Gį jinai jau gal prie durų laukia!

Temo. Vėl cikėjo cikačos, Jurgis atidarė langą, nes žiaturiai dvokė pelėsiais. Kliorienė su Jurgiene atsisėdo ant lovos, Jurgis — ant vienintelės kėdės.

— Ponia pačios suprantate, nebe jaunystė mums visiems. Drauge būtų ramiau ir pigiau gyventi.

— Teisybė, — atsiduso pavargusi Kliorienė, — tik kad šitas toks senas, susmirdęs...

— Ištaisykime, kaip savo ištaisėme, — gaidžiavosi Jurgis.

— Kad ir gražesnis būtų išmaliavotas, vistiek senas, netvirtas.

— Mano namukas, tai — plytų, — priminė Kliorienė.

Minutę visi tylėjo. Vaizdavosi Kliorienės plytų namelį vasarą, tarp klevų. Jurgiai seniau norėjo jį pirkti. Derėjo, derėjo, o Kliorienė tik brūkšt! ir įsikraustė.

— Taigi, ateis vasara, tęsė Kliorienė, — "erkondišen" idėsiu, ir galite atsikraustyti pas mane. Bus taupiau. Savo išnuomosite...

Visiems trims taip ramu ramu pasidarė.

— Tikrai, Kliorienė brangi! — sušuko Jurgienė, — Mums visiems krūvoj bus gera. Tuščia to Miami!

— Sutarimas ir išgėrimas! — tarė Jurgis, statydamas bonką ant stalo. R. Spyglinis

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

J. AUGUSTAITIS

ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA

154 pusl. knyga.

Kaina \$1.50

Nei vienas žmogus, norįs pažinti nepriklausomos Lietuvos ir Antano Smetonos valdymo laikotarpį, negalės apsieiti be J. Augustaičio paruoštos studijos. Ši knyga būtina kiekvienam, norinčiam pažinti netolimą Lietuvos praeitį. Lietuvoje gyvenusieji ir Smetonos valdymo laikotarpį pažįstantieji žmonės tvirtina, kad J. Augustaitis teisingiausiai ir tiksliausiai aprašė ir įvertino Antano Smetonos veiklą.

J. Augustaičio knyga galima gauti "Naujienose" darbo valandomis. Kas negali užėti į "Naujienas", tai prašomas persiųsti \$1.50 čekį arba Money Orderį, pridėdam 20 c. persiuntimui paštu, tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60608

Gavę pinigus, tuojau knyga pasiusime.

M. ŠILEIKIS

(O. Indrelien és nuosavybė)

"RUGIAPĪTĒ"

KAM TEKDAVO BADAŲ KĖSTI VILNIUJE PRIEŠ 50 METŲ?

J. Cicėnas "Dienų Skeveldrose" ("Naujienu" Nr. 69, III. 24) prisimena ištrauką iš "Sandaros", kurioje buvo pasakyta apie Vasario 16-ios signatarų šalimą ir badavimą pirmojo pasaulinio karo metu, ir nurodo pavyzdžiais, kad tokie nupasakojimai neatitinka teisybės.

Tokia proga ir aš noriu šį tą papasakoti apie tai, kas dėjosi Vilniuje prieš 50 metų, t. y. 1918 metais.

Aš atvykau į Vilnių iš Rusijos 1918 m. gegužės mėnesio vidury. Ir tada susitinkant su pažįstamais tekdavo pasikalbėti apie visokius dalykus, taipgi ir apie maistą. Kiek anksčiau, kaip jie sakydavo, pačiame Vilniuje kai kurie žmonės skurdžiai gyveno, nes neturėjo pakankamai lėšų maistui įsigyti, bet jau prasidėjus 1918 metams kažkas ėmė keistis ir patys vokiečiai kažkaip sušvelnėjo, todėl vadinamoji juodoji rinka įgijo didesnę laisvę. Ir man pačiam teko pamatyti, jog įsigyti maistą galima buvo ne tik įvestomis maisto kortelėmis, bet ir be kortelių. Kai tekdavo nueiti į kokią nors turgavietę, tad pamatydavau nemažą privažiavusių ūkininkų, kurie parduodavo normaliomis kainomis kiaušinius, sūrius, daržoves ir vaisius, nereikalaudami jokių kortelių.

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, APRIL 8, 1967

Žinoma, visa tam reikėdavo šiek tiek turėti pinigų. Kas turėjo dar nuo ankstesnių laikų rusiškų caro rublių, tad už kiekvieną tokį rublį bankuose gaudavo vieną vokišką markę. Per dieną už tris markes galima buvo sočiai pavalgyti.

Valgyklose tada maistas buvo duodamas, šių dienų akimis žiūrint, liesokas, bet vis dėlto buvo galima tinkamai pasisotinti. Man tekdavo pietauti toje valgykloje, kurioje visada valgydavo dr. J. Basanavičius; jis visada atsisėdavo toje pačioje vietoje, gale ilgo stalo.

Kadangi tada visi lietuviai reikėdavo dr. J. Basanavičiui didelę pagarbą, tad ir valgyklos šeimininkės stengdavosi visada paduoti dr. J. Basanavičiui geresnius bei kaloringesnius patiekalus. Žinoma, tuos patiekalus jam paduodavo tokios pat išvaizdos kaip kitiems valgytojams, nes jei jis pastebėtų, kad jam paduodamas kiek kitokis valgis, tai atsisakytų juos priimti. Mane patį tos šeimininkės įprašė, kad aš visada reikiama laiku atėčiau pietauti ir atsisėčiau arti dr. J. Basanavičiaus ir kad paslaptį laikyčiau tų šeimininkų pagarbos užmojį. Mat, tada aš dirbau prie Mokslo Draugijos vadovėlių leidimo komisijos, ir naujų lietuviškų vadovėlių parūpinimo klausimais dr. J. Basanavičius taip pat labai buvo susirūpinęs; tokiomis prog-

omis jis mėgdavo apie visa tai pakalbėti. Jam paduodami valgio patiekalai iš tikrųjų buvo visiškai panašūs kaip kitiems žmonėms duodami, bet kartais atsitikdavo, besikalbant apie vadovėlius, jis vieną kitą savo valgio patiekalą pasiūlydavo man, pvz., kokį nors blynėlį ar mėsos gabalėlį, tad aš jo norą išpildydavau ir tikrai įsitikinau, kad tie patiekalai buvo gardesni.

Tais laikais kiekviena proga tekdavo kalbėtis daugiau apie lietuviškų mokyklinių vadovėlių trūkumą, negu apie kokio nors maisto trūkumą. Mat, kai tada vokiečių valdžia sušvelnėjo, tad buvo galima lietuviškose mokyklose mokyti mokinius lietuviškai. Bet visa tam buvo didžiausias lietuviškų mokyklinių vadovėlių trūkumas. Ir kai kurie mūsų inteligentai tada sakydavo, kad ne pro šalį būtų buvę padaryta, jei prieš 1914 metus būtų buvę paruošta visų reikiamų vadovėlių tik rankraščiai, kurie galėję būti išsaugoti kokiam nors archyve. Ypač Mykolas Biržiška buvo labai susirūpinęs tų vadovėlių greitesniu išleidimu, ir tų vadovėlių paruo-

šimu; ir jis kartais pasakydavo, kad anksčiau žmonės buvo kalbėję apie gresiantį badą, o dabar jau aiškiai pasirodė, kad yra atėjęs kitokios rūšies badas, būtent: mokyklinių vadovėlių badas. M. Biržiška mokėjo paraginti daugelį inteligentų, kad paruoštų iš savo srities tinkamus vadovėlius. Teko ir man pačiam tokiai ruošai įsigyti paskatini- mą. Be to, dar teko man spautuvėje prižiūrėti kitų asmenų paruoštų vadovėlių korektūrą. Ir dažnai M. Biržiška užbėgdavo į spautuvę pasiteirauti, kaip einasi kokio nors vadovėlio išleidimo greitis, nes, girdi, reikia užbaigti pasireiškusių mokyklinių vadovėlių badą.

Be pačių vadovėlių išleidimo ir jų korektūros tvarkymo tekdavo dar man tada tvarkyti laikraščio "Lietuvos Aido" paskutiniąsias žinias. Ir tokiam darbu tekdavo anksti rytą apie 4 valandą, taigi dar nakčia, nueiti į spautuvę, kur buvo spausdinamas "Lietuvos Aidas". O naktimis tada buvo uždrausta vaikš-

(Nukelta į 7 psl.)

GERA NAUJIENA

ALSS Literatūros Fondas savo leidinių kainas sumažino:
St. Kairio LIETUVA BUDO ir TAU, LIETUVA —
dabar po \$2.00
K. Bielinio DIENOJANT ir PENKTIEJI METAI —
dabar po \$2.00
TERORO ir VERGIJOS IMPERIJA SOVIETŲ RU-
SIJA po 75 ct.

Kreiptis į vietos lietuviškų knygų platintojus.

Socialinio Saugumo klausimu

Pereitų metų galė Rūmoje išėjo Dr. Domo Jasaičio 54 puslapių knygelė — Sveikatos draudimas ir socialinis klausimas.

JAV sveikatos draudimo ir socialinio saugumo klausimas šiuo metu yra gyvas. Jis plačiai svarstomas ir pradėta mėginti įstatymo keliu įgyvendinti sveikatos draudimą.

Kol kas dar nei visai vykusiai pradėta tas reikalas aprūpinti. Sveikatos draudimas valstybiniu užsimojimu kol kas liečia tik senesnio amžiaus žmones. Pensininkai iš savo palyginamai kuklių pensijų turi tą draudimą išlaikyti ir tai visi nepaisant kiek kas gauna pensijos turi mokėti po tris dolerius per mėnesį. Ir čia slypi didi nelygė. Gauną pensijos \$100, moka taip pat tris dolerius, kaip ir tas, kurio pensiją sudaro \$42.

Be to, to įstatymo pats pagrindas yra nesveikas, nes jis apima tik senatvės sulaukusius, kurie dažniau serga, tai gydymosi išlaidos didesnės, o jų uždariai jau veikia pensijos.

Visiems, kam rūpi šis klausimas, verta Dr. Domo Jasaičio knygelę perskaityti. Joje sužymėta to klausimo atsiradimo istorija, kaip jis vystėsi ir klostėsi Europos valstybėse — Vokietijoje, D. Britanijoje, Šveicarijoje, Australijoje, Nepriklausomaj Lietuvoje ir kitur.

Suprantama, tokios didelės apimties klausimas ir jo atsiradimo istorija, bei įgyvendinimas kitose šalyse, tokioje mažoje knygoje negalėjo būti išsamiai nušviestas, bet joje vykusių, aiškiai sužymėta kas būtina tuo klausimu besijdoma jautiems žinoti.

Socialinis sveikatos draudimas valstybiniu mastu labiausiai bangina gydytojus. Jie, ypač JAV, prisibijo, kad jų uždariai gali sumažėti ir į jų darbo kabinetus gali įsiveržti visuomenės lyg ir kontrolė. Tai apgailėtina, kad tos knygos autorius tą klausimą plačiau nepalietė. Gydytojams atlyginimas už darbą įvairiai apmokamas. Vienur praktikuojamas atitinkamas procentas nuo gautų bendrų socialinio draudimo - ligonių kasų pajamų. Kitur nustatoma kaina už vizitą arba pagalvis mokesčiai, tai yra nuo atitinkamo ligonių skaičiaus, kurie užsirašo pas gydytoją. Klausimas painus ir abipusiai jautrus.

Apdraustieji turi galimybę lankytis pas gydytojus, mėgsta be reikalo ateiti į gydytojo kabinetą. O kaip kas iš gydytojų palinksta net skalinti atsilankyti, pas jį tikslu turėti didesnį patarnavimų skaičių.

Čia išskyla klausimas abipusės savotiškos kontrolės. Reikia pridaboti, kad apdraustieji be jokio reikalo nesilankytų pas gydytojus ir kartu pasidairyti ar paties gydytojo negaistamas bereikalingai laikas tikslu vizitų daugiau susilaukti.

Ši kontrolė ir erzina gydytojus ir dalis jų yra griežtai nusis-

fatę prieš sveikatos draudimą socialiniais pagrindais.

JAV gydytojų dauguma kovoja prieš vyriausybės pasikėsinimus įgyvendinti visuotinį sveikatos draudimą socialine prasme.

Todėl ir dabar jau pradėjęs veikti JAV socialinio sveikatos draudimo įstatymas nėra vykęs, nes kompromiso keliu jis atsiradęs besipriešinant gydytojų organizacijai.

Bet kas Dr. Domo Jasaičio toje knygelėje, nors ir bendrai paliestas gydytojų atlyginimo klausimas ligonių kasose praktikuojamas, jau numanu jo įvairumas, sudėtingumas ir kad tas klausimas nėra taip lengvai išrišamas. Sunkiai suderinami gydytojų kaip profesijos reikalai su visuotiniu valstybės mastu sveikatos draudimu.

Bet visur jau tas klausimas tiek yra pribrendęs, kad ir čia turės būti rasta išeitis gydytojams, besigydantiems ir valstybei nors ir sąlyginiai priimtina.

Dr. Domo Jasaičio knygelė Sveikatos Draudimas ir Socialinis Saugumas laiku pasirodė. Ir tai gerai, kad ją parašė gydytojas

Knygelė atspausa iš L. K. M. Akademijos Metraščio II tomo. J. Vlks.

JAUNOSIOS KARTOS...

(Atkelta iš 4-to psl.)

galinės, o vietoj jos? Išėitų simpozijas, arba kadangi tuo vardu vadiname sudėtinę paskaitą, tai dėkime moteriškosios giminės galūnė — simpozija.

Tik, argi iš tikrųjų mums to reikia? Net ir taip "nusmailintas", daug lieknės už "simpoziumą", tas žodis vistiek tikslumu nesulyginama su saviške sudėtine.

Įsivyravusioji mūsųose "simpoziumo" rašyba irgi netiksli. Tai yra netikslus lotyniško symposium garsiškas perrašymas. (Arba "moksiškai" tariant — fonetinė transkripcija). Teisingai vietoj antrosios s dedama z, nes (taip manoma) lotyniškai ir graikiškai toj vietoj s buvo tariama kaip z. Bet pirmajame skiemenyje vietoj y rašyti i nėra tikslu, nes lotynų kalboj, o ypač graikų tas garsas, manoma, yra buvęs nei trumpas i, nei ilgas y, o maždaug kaip pranečų u arba vokiečių ü (u umlaut). Mums lietuviškai garsiškai tą ženklą perrašant nors ir ne visiškai tikslus, bet artimiausias atitinkmuo būtų iu. Taigi, tą žodį reiktų rašyti arba lotyniškai — symposium, arba iš graikų garsiškai perrašius, — simpozion ar gal simpozija... O iš visų geriausia vistiek stačiai sudėtinė (paskaita): jokio galvosūkio!

Ne visai pagrįstai A. Nakas šokiravimą pavadino angliškai-vokišku gramėzdu. Tas "gramėzdas" yra prancūziškos kilmės su vokiškos galūnės intarpu. Anglų žodynai nurodo, kad jų shock esąs kilęs iš prancūzų choc (tariama šok) — trenkimas, smūgis. Larousse (Larus) nu-

rodo, kad choc kilęs iš veiksmo-žodžio choquer (tariama maždaug kaip šokė), kurs reiškia — suduoti smūgį (trenkti), pastumti, įskaudinti, sužeisti, įžeisti (žodžiu ar pasielgimu), padaryti nemalonų išpūdį, sukelti pasipiktinimą.

Vokiečiai iš choquer pasidarė schokieren (tariama šokyren), rusai iš vokiečių — šokirovat', o mes iš rusų išmokom (jau seniai!) — šokiruoti... Iš mūsų jį išmoko ir santariečiai, ateitininkai, neolituonai ir visi kiti jaunesnieji, to žodžio nei iš prancūzų, nei iš vokiečių, nei iš rusų negirdėję.

Mes, kaip ir rusai, šį žodį dažniausiai vartojame ir tebevartojame kaip tik tokia prasme, kaip Dabartinės Lietuvių Kalbos Žodyne apibūdinta. Tik gal jo aiškinyje pavartotas ir "sumišimo" žodis nepakankamai tikslus, silpnokas. Kai kas sakosi esąs kienu nors žodžių ar pasielgimo (nevalyvumo) šokiruotas, tai jis yra ne tiek sumišęs, kiek tiesiog pritrenktas, apstulbintas, suglumytas, — nebesusivaiko, tikėt ar netikėt savo akimis-aisimis, nebežino ką daryt, kaip

atsiliept. Tad pritrenkimas, apstulbinimas ar suglumimas yra tikslūs, geri lietuviški šokiravimo atitikmenys. Be šokiravimo, turėdami tokių gerų lietuviškų žodžių tam pačiam reikalui, tikrai galime išsiversti.

Žinoma, A. Nako aiškinimas, kad šokiravimas "tai niekas kitas, kaip nuogastavimas, baiminimasis" tik dar kartą patvirtina, kad neverta tą žodį vartoti, nes esama netgi gerai rašingų lietuvių, tą žodį suprantančių visiškai klaidingai...

Beje, rūpi klusteri A. Naką — ką reiškia jo "balonė", kuria jisai pavadino žodyninį šokiravimo aiškinimą? Kuo tas žodis geresnis už šokiravimą? Lietuviškas? Angliškas? Ar tik "amer-liet-itališkas gramėzdas"?

V. Rastenis

Lietuviai trumpi perka ir parduoda ir progas suvino tikrai per

NAUJIENAS

8 PAGRINDAI, KODĖL PODAROGIFTS, INC. PRITRAUKIA TUKSTANČIUS MŪSŲ KLIENTŲ,

KURIE SIUNČIA

DOVANAS Į USSR

1. Jiems nereikia gaišti laiko, superkant ir nešant siuntinius į persiuntimo įstaigas.
2. Jie neturi spėlioti dydžių ar spalvų.
3. Jie sutaupo visus muitus, įpakavimo ir persiuntimo mokesčius.
4. Jie pasirenka ypatingą dovaną: automobilį, motociklą, televizijos priimtuvą, radijo aparatą, šaldytuvą arba
5. Jie įsigyja PREKIŲ PIRKIMO ORDERĮ, su kuriuo jų giminės jiems patinkamas prekes gali įsigyti Vniešposyltorg'o

DOLERIŲ KRAUTUVĖSE

6. Jų giminės gali įsigyti maisto produktų, audeklų, drabužių ir avalynės tinkančius jų skoniui ir pritaikintus.
7. Jie taupo laiką, nes tuo atveju nėra gabenimo per Atlantą.
8. Jie sutaupo pinigų, nes DOLERIŲ KRAUTUVĖSE prekės yra labai žemomis kainomis.

APLANKYKITE MŪSŲ PARODINĘ SALE NEW YORKE

Siųskite savo užsakymus ar klausimus į

PODAROGIFTS, Inc.

(VIENINTELIS DOVANŲ ATSTOVAS JAV-se)

220 Park Avenue South (kampas 18-tos g-vės)

New York, N. Y. 10003

Tel.: 212 - 228-9547

arba į prie jo prisijungusias firmas:

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45 St., New York, N. Y. 10036

Tel.: 212 — CI 5-7905

arba į bet kurį jų skyrių

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106

Tel.: 215 — WA 5-3455

arba į bet kurį jų skyrių

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1530 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11216

Tel.: 212 — IN 7-5522

arba į bet kurį jų skyrių

Kaip įamžinta Chicagos lietuvių praeitis

Per dvidešimt metų Aleksas Ambrose turėjo didį rūpestį surinkti Chicagos lietuvių istorijai medžiagą. Daug kantrybės ir darbo įdėta parodyti, kaip Chicagoj kūrėsi nuo Lietuvos arklo atitrūkę, likimo į šiapus Atlanto vandenyno atblokšti, mūsų praščiokėliai, ne visi mokę skaityti, o kiti net nežinoję, kuriai tautai priklauso.

Čia svetimose žemėse turėjo susirasti kelią į knygą, lyg sunkiai dirbdami. Čionykščio gyvenimo aplinka laisvai susiklosčiusi vertė burtis į draugijas, parapijas, klubus, steigti savas mokyklas ir artėti prie "tįjatro". Ir kartu kovoti dėl savo teisių, dėl geresnio rytojau ir savų tautiečių tarpe ginėtytis, bartis, kaip kada net pasipešti dėl veikimo būdo, siekimų ir tikresnių kelių į šviesesnę gyvenimą.

Tą darbą Aleksas Ambrose sąžiningai atliko. Kantrybės jam užteko landžioti, pageltusius lapus vartyti, kad tos ar kitos draugijos ar parapijos praeičiai pažinti, žinių parinkti. Tai nebuvo lengvas darbas. Pats A. Ambrosė įvado žodyj pasisako:

"Jei būčiau žinojęs, kad "Chicagos lietuvių istorija" man atims tiek daug laiko, pareikalaus tiek daug darbo ir kainuos tiek pinigų, tai būčiau jos nepradėjęs. O kai įpusėjau ir pamaciau kiek daug dėl jos turiu varginti žmonių, tai tiesiog buvo pikta. Būtų buvę geriau, jeigu būčiau į šį reikalą neįsivėlęs".

Bet gerai, kad A. Ambrosė į tą reikalą įsivėlė ir tesėjo kas buvo sumanyta įveikti. Štai ir turime Chicagos Lietuvių Istoriją 664 puslapių.

Tenka gėrėtis tuo atliktu darbu ir autorius turėta kantrybe ir ryžtu surinktą medžiagą su-

dėti į knygą. Jis įamžino Chicagos Lietuvių praeitį ir kartu save su tuo jo sukurtu veikalu.

Mes nesakome, kad darbas atliktas visai išsamiai, bet jo surinkta medžiaga ir nurodyti šaltiniai daug kam patarnaus rašantiems JAV Lietuvių išeivijos istoriją. A. Ambrosės Chicagos Lietuvių istorija yra neįkainojamas veikalas su ten sudėta istorijai medžiaga.

Pats autorius nesigiria, kad tą darbą atliko be jokių trūkumų.

Jo knyga prikišamai įrodo lietuvių įgimtą palinkimą siekti šviesos, prusintis, burtis į savas draugijas, ir nors svetur gyvenant, nepaleisti iš akių savo tėvų žemės ir padėti jiems kovoti dėl laisvės, dėl savo šalies tikresnės savarankios ateities.

Juk štai kuo šiandien Chicagos lietuviai didžiuojasi savo dainų, tautinių šokių šventėmis, vaidinimais, galop net opera, tai visa ne iš dangaus nukritusi dovana, bet anų arklų Lietuvoj palikusių praščiokėlių veik per šimtą metų dėtos įvairios pastangos. Visa tai atsiekta besibarant, beskerčiojant, vieni kitiems grūmojant, bet bendras lietuvių gyvenimas pakylėtas tinkamoje aukštumoje ir nėra gėdos pasirodyti kitiems.

Jau dabar retai kaip galvon šauna tokia mintis, kad pavardės pakeitimu nuslėpti savo tautinę kilmę.

Atsidėjus beskaitant Chicagos Lietuvių Istoriją, bus įsitikinta, kad ne šventieji pakylėjo čionykščius lietuvius atitinkamoje kultūros aukštumoje, bet patys lietuviai visai nepaisant jų kilmės, išsilavinimo laipsnio bei įsitikinimų. Įvairiais keliais, net ir sunkeliais eita iki šiol kas turima lietuvybei išlaikyti.

Chicagos Lietuvių Istorijoj randame gal visų iki šiol veikusių ir praeityj buvusių šokių ir tokių sambūrių ne vien tik pavadinimus, bet kas ir kuria kryptimi jų veikta, net iki turėtų pajamų pasikirstymo vieniems ar kitiems reikalams. Sužymėti ir žymesnieji lietuvių veikėjai jau mirusieji ar dar gyvenantieji. Jų pavardėms ir darbams sužymėti net skirta veiki 24 puslapiai. Kaip kurių jų gyvenimo trumpam aprašymui skirta virš pusantro šimto puslapių. Kitų jų įdėtos fotonuotraukos.

Čia mes sužinome, kad Aleksas Ambrose - Ambrozevičius gimė 1892 m. birželio 10 d. Zviniškių kaime, Liudvinavo val. Tai nagingas kapsas jau susilaukęs 75 metus ir tą jo amžiaus sukaktuvių progą buvo lemta išleisti iš spaudos jo knygai - Chicagos Lietuvių Istorijai.

Sveikinam! Šios knygos parikalavimas nesiribos tik šiomis dienomis. Ji bus ieškoma ir ateityj, net tolimoj ateityj kas panorės arčiau pažinti lietuvių išeivijos gyvenimą ar ką norės iš istorijos parašyti.

Šią knygą privalėtų įsigyti visos lietuvių draugijos, klubai, susivienijimai ir kiti sambūriai, kad ji paskatintų ir kitų JAV lietuvių naujokynų veikėjus susirūpinti surinkti medžiagą iš sa-

vo praeities ir ją išleisti atskiru leidiniu.

Juk lietuvių išeivija taip pat daug yra prisidėjusi prie JAV šalies ūkio bei kultūros kėlimo ir kartu nepamiršo ir Lietuvos likimo. Rėmė ir teberemia jos žmonių kovas dėl laisvės. Ar verta leisti tą lietuvių išeivių kovingą praeitį padengti gyvenimo dulkėmis, ją patiems mums palaidoti? Tai būtų lygu nusikaltimui ne tik prieš savus, bet ir prieš kitus.

Kaip visas lietuvių išeivijos gyvenimas ne šventųjų kuriamas, taip ir JAV gyvenimas sudėtas visų bendromis pajėgomis ir į jį geras indėlis įdėtas lietuvių.

Visa tai turint galvoje, A. Ambrosės knygos vertė labai didelė ir jos vieta - kiekvieno lietuvių šeimoje.

J. Vlks.

Aleksas Ambrose. Chicagos Lietuvių Istorija. 1967 m. Išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija. Spaudė Naujienų spaustuvė, 1739 South Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Kaina \$10.

"NAUJIENOS" BOLŠEVIKAMS
VŲA RAKŠTIS TŲ AKYSE

Dabartinis pašto viršininkas, F. O'Brien, išstudijavęs pašte vykstančius nesiekiančią bendrovę, kuriai būtų pavesta tvarkyti visus pašto reikalus. Paštas nepriklausytų nuo valdžios, nebūtų be-reikalingai mėtomi pinigai ir laiška būtų pristatomi laiku.

KAM TEKDAVO . . .

(atkelta iš 6 pusl.)

čioti; reikėjo turėti tam tikrą leidimą tokiam reikalui.

Nors tada kai kas pasiklausdavo, kur kokio nors geresnio maisto įsigyti, bet niekad neteko išgirsti pasiklausinėjimų apie kokį nors kurą kambaiams šildyti; taigi į šalčiams užėjus niekam nebuvo šalta.

A. Kelmūtis

KODĖL KUMSKIS PRALAIMĖJO?

Šis klausimas rūpi kiekvienam lietuviui. Giliąsias pralaimėjimo priežastis rasite aprašytas Dr. K. SIDLAUSKO knygoje AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA. 102 psl. Kaina \$1.50. Dr. Sidlauskio knygą galima gauti NAUJIENOSE. Knyga bus išsiųsta, jei atsiųsite čekį arba Money Orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted Street, Chicago, Illinois 60608

Dešimts ar daugiau egzempliorių užsisakiusiems platintojams duodama nuolaida.

Jau išėjo iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Šidlauskio knyga apie Amerikos lietuvių pastangas daryti įtakos į krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50.

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Orderis bus pasiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA - jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmoko daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdrau- tiems nariams.

SLA - didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija - duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA - jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA - jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigus aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA - duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA - AKCIDENTALE APDRAUDA naudinga visolico amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviško KLUBU ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentales apdraudus mokeskis \$2.00 12 metų.

SLA - kuopos yra daugumoje lietuvių rotacijų. Kreipkitės ir kuopveikejus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit apsuodintas informacijas, jeigu parašysit

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

Pilnai garantuotas pinigų siuntimas į Lietuvą

PER VNESPOSYLTORG ISTAIGA MASKVOJE

US DOLERIŲ PAŽYMĖJIMAI

Pirkimui specialiose krautuvėse apie kurias jūs esate jau daug girdėję. Jūsų giminės galės pasirinkti iš geriausios rūšies amerikoniškų, vakarų Europos ir vietinių prekių, kaip: maisto, tekstilės, drabužių ir daug kitokių reikmenų. DOLERINIŲ PAŽYMĖJIMŲ VERTĖ YRA DVIGUBAI DIDESNĖ NEGU RUBLIŲ. O KAINOS SPECIALIOSE DOLERIŲ KRAUTUVĖSE YRA PER PUSĖ SUMAZINTOS. Dolerinės krautuvės randasi kiekviename didesniame mieste. Jei kur nebūtų tokios krautuvės, gavėjas gali pirkti prekę paštu.

BE

JOKIO PAPILDOMO MOKESČIO nei siuntėjui, nei gavėjui, nes visas siuntimo išlaidas apmoka Vnesposyltorg. Nėra ribota. Galite siųsti bet kokią sumą ir daug kartu.

UŽSISAKYKITE DABAR TIK PER

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street
New York, N. Y. 10010

Prasųkite nemokamo katalogo.

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

Dieviškoji muzika ir naujoji generacija

Žmonija dėkinga, kad 17-18 a. klasikinė muzika bei opera, genialių kompozitorių sukurta, kultūringoje visuomenėje ir dabar gyva ir ilgai dar gyvens, kol gyvens josios gerbėjai. Ne mažiau reikia džiaugtis, kad Dievo apdovanotų solistų buvo ir šandien jų turime, taip pat ir lietuvių tarpe, kurie milijonams suteikia dvasinio poilsio ir estetinio džiaugsmo.

Kai geras solistas ar solistė dainuoja, tai nukelia klausytoją į svajonių pasaulį, kur niekas neegzistuoja, tik tai daina, ji tavo pasamonėje audžia dainos vaizdus, tada sustingsti ir pats dainos ekstazėje.

Naujoji generacija išsigalvojo kitokią muziką. Bet ar modernioji muzika nukonkuruos klasikinę? Jaunimas be muzikos taip pat negali apseiti, nes muzika, kuri triukšminga, skatina emocijas. Bet yra klausimas, kas mėgsta tokią muziką ar dainas, kokias girdime per radiją ar TV., pvz. kai negras skardinėje dėžėje kur nors restorane bliauja ir spardosi, rodo, pati dėžė susprogs. Tokio "dainavimo" rimti žmonės negali pakęsti, bet "teenagerai" raitosi iš džiaugsmo... Arba vėl: kasdien girdime per radiją ar TV "dainas", kurios skamba kaip "girtos bobos" balsas taverneje.

Radjo stotys mielai duotų (ir duoda) klasikinės muzikos, net operas leidžia per radiją, bet masė reikalauja modernios muzikos ir protestuoja, kad maišoma "kitokia" muzika. Jaunieji turi menkumo kompleksą, todėl jie nori kuo nors išsiskirti, pasi-

žymėti, kad ir nusikalstant įstajytymams. Jaunimas šiandien nepaprastai drąsus ir nepriimtas drausmės.

Panašūs dalykai vyksta ir plastikiniame mene, jeigu galima vadinti menu, nes avangardas klasikinį meną neigia, kad pateisinti naujovines išdaigas.

NEGATYVI IR POZITYVI SKULPTŪRA

Sears Vincent Price galerijoje, 140 E. Ontario St. (kampas Michigan Ave.) Chicagoje, praėjusį pirmadienį buvo atidaryta su privačiu priėmimu skulptoriaus Roy Adzak paroda. Išstatyta 26 savotiškos rūšies skulptūros.

Adzak gimė Anglijoje 1927 m. Jaunas būdamas išvyko į Australiją, kur studijavo dailę Sydney School of Art. Nuvyko į Indiją. Dalyvavo Afganistano archeologinėje ekspedicijoje, kur bedirbdamas iškaskenose pastebėjo daiktų išpaudimus sukietėjusioje žemėje. Jam atėjo į galvą mintis, jog iš negatyvo išpaudimo, galima išvesti pozityvią daiktų formą. Jis daro taip: baltame gipse arba plastikoje išpaudžia pvz. butelį iki pusės (šonu). Kai žiūri į išpausto objekto gilumą, tai atrodo, kaip reljefinis (iškeltas) butelis, lyg būtų priešakinė butelio dalis, bet ne giluma. Jis taip padaro su bet kokiais daiktais — figūromis, galvomis, balionais ir t. t.

Adzak gyvena Paryžiuje, turėjo 53 parodas visame pasaulyje. Be to, Sears galerijoje yra pasaulinio masto dailininkų darbų.

EDV. WALAIČIO PARODA PASIBAIGĖ

St. Balzeko, Jr. Lietuvių Kul-

tūros Muziejuje buvusi dail. Edvardo Walaičio 20 akvarelių paroda pasibaigė. Iš būdingesnių jo darbų bene bus Michigan Ave. (nr. 1), Chicago (nr. 3), kurie labai gerai įsiminti Chicago miesto vaizdai. Žiūrint į šiaurę, matyti ir senasis architektūros "paminklas" — Water Tower. Westsidės bažnyčia ir anėjų medžioklė, tai Walaičiui labiau nusisekė darbai. Reikia pasakyti, jog Walaičis mėgsta tapyti medžioklę, sporto žaidimus ir istorines vietas.

Walaičis yra Chicago Tribune meno ir skelbimų direktorius.

ALF. DARGIO PARODA

Standard Federal Savings and Loan Assn., 4192 Archer Ave. šį vakarą 7:30 val. (balandžio 8 d.) atidaroma dail. Alfonso Dargio dailės paroda. Išstatomi vėliausi Dargio darbai.

DAIL. VL. VAITEKUNO PARODA

Šio mėnesio 15 d. Čiurlionio galerijoje atidaroma dail. Vlado Vaitekuno tapybos paroda. Tai jau bus antroji jo vieno paroda Chicagoje. Vaitekunas yra dalyvavęs daugelyje kolektyvinių parodų.

A. WYETH PARODA

Balandžio 20 d. Chicagos Meno institute atidaroma iškiliaus realisto Andrew Wyeth tapybos paroda. Bus išstatyta apie 200 darbų. Tai yra Wyeth apžvalginė, keliaujanti paroda. Pennsylvania Academy of the Fine Arts parodą aplankė 180,000 žmonių. Jo parodos buvo surengtos: Baltimore Museum of Art, New Yorke Whitney Museum of American Art, o iš ten ateis į Chicago. Paroda tęsis iki birželio 4 d.

A. PETRIKONIO PARODA

Dail. Antano Petrikonio tapybos paroda įvyks gegužės 6 d. Čiurlionio galerijoje Jaunimo Centre, Chicagoje.

DAGYS "Pasiryžau" (skulptūra)

Apie mūsų Lietuvą

"Lietuvoj pusę amžiaus išgyvenau, bet tiek apie Lietuvą nežinojau, kiek iš šios knygos"

Portage la Prairie, Manitoba, Kanada, kovo 29 diena.

"...pati stebiuosi, kur tas laikas pasidėjo. Kai gyvenau farmoje, daug dirbau, bet ir parašymui laiko surasdavau, o dabar nieko nebelieka. Galvoju daug parašyti, jei sugebėsiu.

Pirmučiausiai, ačiū už velykinį Naujienų numerį, kurs buvo labai įdomus. Labai įdomus buvo straipsnis apie Velykų kilnojimą, taip pat Kelmučio apie tabaką buvo įdomu, bet kritikas, kurs kritikavo knygą Mūsų Lietuva, pats kritikos nevertas. Aš žemai lenkiu galvą prieš tuos žmones, kurie ėmėsi tokio didelio sunkaus darbo. Tiek įdomybių apie Lietuvą pririnkta ir prirašyta! Aš pati Lietuvoje išgyvenau pusę amžiaus ir tiek apie Lietuvą nežinojau, kiek sužinojau iš šių knygų. Kiekvienas Lietuvos kampsis aprašytas ir daugelis paveikslėliais pavaizduota. Labai įdomu ir malonu skaityti.

Turiu garbės pasigirti, kad ir pas mus jau pavasaris jaučiamas. Nors visur dar sniegas baltuoja, bet daug jo jau sunyko; tenka ir po vandenį pabraidyti. Iš garažiaus išvažiuos tenka vandeniu plaukte plaukti. Reikia stebėtis, kur ir kaip ta gyvybė per tokią žiemą išsilaiko. Kur tik sniegas nespėjo pratirpti, žiūrėk — jau žolėlė žaliuoja, ir to jau gana; viduje nusėdėti darosi nebeįmanoma, nors nebeturint ūkio, ir lauke nebėra kas veikti.

Povilas irgi viduje nerimsta. Nebeturėdamas traktorių ir plūgu tvarkyti, šiandien pradėjo tinklą taisyti. Mat, ruošiasi žuvauti. Nors ta žuvis nesvarbu, bet malonumo pasigenda. Šiaip, mūsų prerijų padangėje jokių naujienų nėra ar gal mes negirdime. Mūsų tautiečiai, kiek jų čia yra, tebegyvena ir tebekruta po senovei. Tik visiems ta žiema iki gyvo kaulo įkyrėjo.

Viso geriausio velijanti,
Julė Liaukevičienė

DALIA KOLBAITĖ

"Kompozicija" (aliejus)

(Dailininkų grupės "Dailė" parodoje jūry komisijos atrinktas Čiurlionio galerijai)